

Vlaams
Parlement

vergadering **C204**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 22 april 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over slimme auto-batterijen en smartgrid – 1853 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Dirk de Kort aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, en aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, en aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de sensibilisering inzake de energiekwaliteit van woningen – 1824 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de hervorming van de energiesubsidies – 1881 (2014-2015)	5
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over een mogelijke korting voor bedrijven die bijdragen aan netstabiliteit – 1880 (2014-2015)	12

VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over slimme autobatterijen en smartgrid – 1853 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Valerie Taeldeman

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

De heer Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, door het uitvallen van verschillende kerncentrales dreigden deze winter reeds diverse black-outs in België. Wanneer in de toekomst een substantieel deel van het wagenpark elektrisch wordt, zal het op piekmomenten opladen van elektrische wagens de energievraag vergroten. Daarom heeft de KU Leuven een studie gedaan naar slimme autobatterijen. Deze batterijen drijven niet alleen de auto aan, ze kunnen ook fungeren als buffer en opslagsysteem dat energie en elektriciteit kan leveren aan het net.

Volgens de studie van de KU Leuven zouden een miljoen dergelijke wagens op een uur evenveel stroom leveren als een kerncentrale. Bovendien bevatten de batterijen een systeem dat, met behulp van de netbeheerder, het optimale moment berekent om de auto's op te laden. Met andere woorden, in dalmomenten, wanneer de windmolens draaien en er een overschot aan elektriciteit en weinig vraag is, kunnen die wagens beter worden opgeladen dan op piekmomenten.

Opdat deze technologie en andere baanbrekende projecten zouden kunnen ontwikkelen en doorbreken, is het noodzakelijk dat de Vlaamse overheid een ambitieus beleid voert. Ook het decretaal kader en de regelgeving zullen mee moeten worden aangepast om die werkwijze toe te laten. Zo is het momenteel nog niet toegestaan dat auto's stroom op het net zetten.

Ook is er op 4 maart in de wijk Lombok in Utrecht een project van start gegaan dat het concept test. Het zogenaamde Vehicle 2 Grid (V2G) energieopslagsysteem is het eerste in Europa. Het maakt deel uit van een serie smartgriddiensten die de steden Utrecht en Amersfoort in samenwerking met de Nederlandse netbeheerder aan het testen zijn.

Minister, wat vindt u van de bovengenoemde ontwikkelingen? Bent u op de hoogte van de smartgridontwikkelingen in Nederland? Hoe past het bovengenoemde onderzoek van de KU Leuven in uw visie, meer specifiek in de rol die u ziet voor de opslag van energie met autobatterijen? Welke decretale en reglementaire veranderingen zijn er nodig om verschillende technieken van energieopslag mogelijk te maken?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Op dit moment is het aandeel elektrische voertuigen in Vlaanderen en België nog te beperkt om veel invloed te hebben op het energiesysteem. Het eindverslag van de proeftuin Elektrische Voertuigen spreekt over 3715 elektrische voertuigen in België in 2014. Het cijfer groeit traag maar gestaag. Het is net om deze groei te versnellen dat ik hard werk aan een actieplan 'schone brandstoffen in transport' om de toepassing van alternatieve transportbrandstoffen te versnellen. Het gaat dan zowel over elektrische voertuigen als compressed natural gas (CNG), liquefied natural gas (LNG) en waterstof. Ik verwijs hiervoor naar onze besprekingen daarover in deze commissie op 28 januari van dit jaar.

Het is niet omdat de problematiek op dit moment niet aan de orde is dat we bij het uitrollen van toekomstig beleid geen rekening zouden moeten houden met de

mogelijke impact, zowel gunstig als potentieel risicovol, op ons elektriciteitsstelsel. Ons beleid moet future-proof zijn. Het actieplan 'schone brandstoffen in transport' waar ik aan werk bevat acht pijlers. Eén van deze pijlers is precies de wederzijdse impact tussen de beoogde groeiende vloot elektrische voertuigen enerzijds en het elektriciteitsstelsel anderzijds. We volgen dan ook binnen- en buitenlandse projecten hierover van nabij op.

Deze week is een overleg gepland met de federale overheid en de andere gewesten in België omdat ook op Belgisch niveau aan een actieplan wordt gewerkt. Over enkele weken is er een overleg op Benelux-niveau waarop onder meer de Nederlandse collega's hun plannen op dit vlak zullen toelichten.

Een grootschalige toepassing van elektrische voertuigen kan, indien goed gecoördineerd, een positieve rol spelen in de balancerings- en stabiliserings- van ons energiesysteem. Elektrische voertuigen die worden opgeladen tijdens momenten van een groot aanbod aan elektriciteitsproductie van bijvoorbeeld wind- of zonne-energie of van lage elektriciteitsvraag tijdens de daluren, kunnen helpen een overaanbod van elektriciteit op te vangen.

Batterijen van elektrische voertuigen die elektriciteit terugleveren aan het net op momenten van piekvraag zijn momenteel nog minder vanzelfsprekend, maar de batterijtechnologie evolueert snel, dus ook daar zijn doorbraken te verwachten. Cruciaal is uiteraard dat dit proces wordt aangestuurd door slimme oplaadstrategieën die gebruikers toelaten zonder verlies van comfort en gebruikszekerheid hun wagen te gebruiken enerzijds en anderzijds het opladen en eventueel terugleveren van elektriciteit op het voor het elektriciteitsstelsel meest optimale moment te laten gebeuren.

Ook op dit vlak wordt er heel wat vooruitgang geboekt. Ik vermeld hier even een Vlaams doctoraatsonderzoek naar innovatieve, grootschalige oplaadstrategieën voor elektrische voertuigen dat heel wat aandacht kreeg in de internationale pers. Het is net omdat ik geloof dat elektrische voertuigen een heel belangrijke rol kunnen spelen in het energiesysteem van de toekomst dat steeds meer zal steunen op de productie van hernieuwbare energie, dat ik mijn schouders wil zetten onder een actieplan dat de uitrol van elektrische voertuigen moet versnellen.

Op dit moment zijn we, in overleg met de netbeheerders, aan het bekijken welke wijzigingen aan het reglementaire kader nodig en nuttig zijn om een grootschalige uitrol van elektrische voertuigen te faciliteren. Mijn administratie heeft daarover nog deze week een overleg met de netbeheerders. Daarnaast is het uiteraard ook noodzakelijk dat de distributienetbeheerders en de elektriciteitsleveranciers hun interne procedures, contracten, prijsformules afstemmen op een toenemende uitrol van elektrische voertuigen en de impact hiervan op het elektriciteitsstelsel.

Overleg daarover verloopt binnen het overlegplatform Atrias, waar netbeheerders en leveranciers rond de tafel zitten over processen, dataverkeer en procedures van de energiemarkt. Ook de Vlaamse Regulator van de Elektrische- en Gasmarkt (VREG) volgt dit proces van dichtbij.

Samenvattend kan ik zeggen dat het nog wat vroeg is om bij de huidige marktaandeelen van elektrische wagens te spreken van een reële impact. Bij het uittekenen van het toekomstige beleid en bij de versnelling die we willen doorvoeren, moeten we daar wel rekening mee houden, alsook met de troeven die dit stelsel heeft. Op dit ogenblik is de impact nog te beperkt door het kleine aantal elektrische wagens, maar we hebben de vaste wil en ambitie om tot een versnelde uitrol te komen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

De heer Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, het is goed te vernemen dat een en ander in werking wordt gezet. Wanneer de verschillende overlegmomenten plaatsvinden met de belanghebbende partijen, kan het nuttig zijn om aan te stippen dat batterijsystemen die terug elektriciteit aan het net kunnen leveren, al wel degelijk bestaan. Dat is de reden waarom ik specifiek naar dat Nederlandse onderzoek heb verwezen. In dat onderzoek kunnen wagens met batterijen stroom aan het net leveren. Daarnaast zullen we het aantal elektrische wagens kunnen verhogen door te blijven inzetten op onderzoek en ontwikkeling van de batterijtechnologie, niet alleen voor elektrische wagens maar voor het verduurzamen van ons energiesysteem.

U bent ook minister van Begroting en Financiën, en ik weet dat er momenteel niet echt veel middelen voorhanden zijn. In de meerjarenplanning van de regering staat wel dat er over een aantal jaren meer middelen kunnen worden vrijgemaakt voor onderzoek en ontwikkeling. Ik pleit ervoor dat een deel van die middelen aan duurzame mobiliteit en energieopslag wordt besteed.

U zegt dat we ons systeem zowel regelgevend als infrastructureel moeten voorbereiden op die ontwikkelingen zodat ze, wanneer ze zich voordoen, niet worden tegengehouden door de Vlaamse overheid of door een gebrek aan de nodige infrastructuur. Ik denk daarbij aan de slimme meters. Daar is momenteel veel over te doen. De netbeheerders zijn daar ook volop mee aan de slag. De vraag wat die slimme meters nu wel en niet moeten kunnen, hoort daar ook in thuis. Ook de sociale component speelt daar een rol in. We moeten de vinger aan de pols blijven houden en een visie daarop ontwikkelen. We moeten de netbeheerders een duwtje in de rug geven om tot een finaal concept te komen van wat deze slimme meters moeten kunnen. Het zou dan jammer zijn indien we dit soort van technologieën daarbij over het hoofd zouden zien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Dirk de Kort aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, en aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, en aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de sensibilisering inzake de energiekwaliteit van woningen
– 1824 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de hervorming van de energie-subsidies
– 1881 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Valerie Taeldeman

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

De heer Dirk de Kort (CD&V): Minister, uit het groot woononderzoek blijkt dat er ondanks energieprestatiecertificaten, toch te weinig inspanningen worden gedaan om de kwaliteit van woningen op het vlak van energie te verbeteren. Ik had verwacht dat die energieprestatiecertificaten tot een betere woningkwaliteit zouden leiden. Uit het onderzoek blijkt dat 37 procent van de Vlaamse woningen, ongeveer 1 miljoen woningen, van ontoereikende kwaliteit is volgens de screening van het Grote Woononderzoek 2013. Op het vlak van energie zien we meer specifiek dat vloerisolatie in 60 procent van de woningen niet aanwezig is.

Bij muurisolatie is dat 44 procent, bij leidingenisolatie 35 procent, bij dakisolatie 22 procent en bij isolerend glas 11 procent.

Tegenover 2005 zien we slechts een beperkte vooruitgang. Het aantal woningen zonder vloerisolatie daalt met 9 procent. Bij muurisolatie is dat 5 procent, bij dakisolatie 8 procent en bij isolerend glas 5 procent. Bij leidingenisolatie zien we zelfs een achteruitgang: het aantal woningen zonder leidingenisolatie stijgt met 2 procent. Verder zien we dat de woning beter geïsoleerd is wanneer het inkomen hoger ligt.

– *Mevrouw Tinne Rombouts treedt als voorzitter op.*

Uit het onderzoek blijkt dan ook dat er nood is aan een algemeen renovatieplan met duidelijke doelstellingen en verantwoordelijkheden.

Verder werd in de beleidsaanbevelingen aangedrongen op overheidscommunicatie inzake sensibilisering, begeleiding en vorming: "De overheid moet erop toezien dat basiskwaliteit voor iedereen aanwezig is en alle nodige acties daartoe ondernemen." Daarnaast werd het belang van juridische en financiële instrumenten benadrukt.

Minister, het lijkt me in dit kader dan ook wenselijk dat u samen met de ministers van Leefmilieu en Wonen de handen in elkaar slaat om een goede sensibiliseringscampagne over energiekwaliteit van woningen op te zetten. Het lijkt me ook een goed idee om een pact af te sluiten met de energie-intercommunales om een thermografiekaart aan te bieden aan de lokale besturen. Eandis overweegt dit en wil eventueel thermografie aanbieden aan de gemeenten in combinatie met een energievraagkaart, een budgetmeterkaart of een kaart van premies.

Minister, zullen u en uw collega's de handen in elkaar slaan om een sensibiliseringscampagne op te zetten over de energiekwaliteit van woningen? Zult u samenwerken met de energie-intercommunales om thermografiekaarten aan te bieden aan lokale besturen?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

De heer Andries Gryffroy (N-VA): Mijn vraag gaat over hetzelfde onderwerp en de besluiten zijn ook dezelfde, als we puur kijken naar het rapport. Het kan ook niet anders, anders zou het een slecht rapport zijn. In het Grote Woononderzoek heeft men de effectiviteit van de verschillende premiestelsels eens volledig onderzocht. Men ziet bijvoorbeeld dat er een hardnekkige groep is van 22 procent in het woningpatrimonium waar er geen maatregelen worden getroffen en nog geen dak-, muur- of vloerisolatie aanwezig is. Dat is een kwart van het woningpatrimonium. Meer zelfs, 13 procent van het woningpatrimonium heeft structurele ingrepen nodig om weer bouwtechnisch in orde te zijn.

Als men subsidies initialiseert en er ook reclame rond maakt, zie je op een bepaald moment een verhoging van een aantal activiteiten. Dat is gebeurd met de dakisolatie en met de spouwmuurisolatie. Het Vlaams Energieagentschap (VEA) zegt dat er in maart 2050 spouwmuren zouden zijn geïsoleerd. Voor dakisolatie hebben we blijkbaar een piek bereikt en is er nu een kleine dalende trend. De energiesubsidies hebben te maken met het zien van het bos door de bomen en met de klemtonen die er worden gelegd.

Er is een klein verschil tussen de vraag van de heer de Kort en die van mezelf. De vragen zijn eerder aanvullend, maar de heer de Kort bekijkt het vooral vanuit de vraag hoe we nog meer onderzoek kunnen gaan doen, terwijl ik meer opteer om te bekijken waar we meer kunnen uitvoeren. Diezelfde discussie was er ook in verband met de energiescans, de 170.000 woningen enzovoort. Als je al zo veel onderzoek hebt gedaan, moet je tot actie kunnen overgaan.

Minister, u hebt al verschillende keren aangekondigd om definitief een beslissing te nemen over de afbouw van de subsidie tijdens de eerste helft van dit jaar. We zijn bijna zo ver. Zult u dan rekening houden met de bevindingen van het Grote Woononderzoek bij de hervorming van uw subsidies?

Dan is er de hardnekkige groep, waar niets gebeurt. Het is niet dat men niet wil, het gaat soms gewoonweg om de oudere generatie die zich afvraagt waarom ze nog structurele aanpassingen zou doen aan haar woning, want men blijft er misschien nog vijf jaar wonen en laat ze dan over aan een volgende generatie of aan de kinderen. Het gaat dus niet over slechte wil, maar over oude mensen of mensen die het geld niet hebben en dergelijke meer. Hoe zult u dat aanpakken? Dakisolatie is op de terugtocht, de spouwmuurisolatie piekt nu. Een differentiatie van de subsidies blijkt dus goed te werken. Dat betekent dan ook dat als u een nieuw subsidieprogramma op poten zou zetten, dat het gedifferentieerd moet worden opgebouwd en afgebouwd. Dat zou volgens mij een goede methodologie kunnen zijn. Hoe staat u daartegenover?

Er is nood aan een globaal renovatieplan, met duidelijke doelstellingen en verantwoordelijkheden. U werkt reeds aan een Renovatiepact en u denkt na over BEN-renovatie (bijna-energieneutraal). Hoe en bij wie wilt u de verantwoordelijkheden concreet vastleggen zodat we op lange termijn naar een energiezuinig woningpatrimonium kunnen evolueren? Ik denk dat het noodzakelijk zal zijn om een samenwerking te hebben met de commissie Wonen en de minister van Wonen.

Is het relevant om nog premies voor energiebesparende investeringen te geven aan woningen die structurele problemen vertonen en beter uit de markt zouden verdwijnen? Ik weet dat dat een lastige vraag is. Ik zie soms in mijn buurt woningen waarvan ik denk: begin er toch niet meer aan. De kostprijs om die woning te kopen is enorm, en dan komt er nog de volledige renovatie bij. Waarmee is men bezig? Ik kom dan tot de link met de energieprestatiecertificaten (EPC's). Eigenlijk zouden die certificaten veel beter moeten zijn zodat, als je een oude woning koopt en je moet nog veel kosten doen, je bijvoorbeeld kunt zien of het nog wel zin heeft om die woning te renoveren.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

De heer Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, ik wil de insteek van mijn uiteenzetting bundelen rond enerzijds een opmerking van de heer de Kort over de scans en anderzijds een belangrijke conclusie uit het Grote Woononderzoek, namelijk dat energiearmoede en gebrekkige huizen eenzelfde zaak zijn.

Minister, u hebt aangekondigd dat u volop wilt inzetten op renovatie en energiebesparing. Het Renovatiepact dat we nog zullen bespreken, beantwoordt al aan een groot deel van de vragen die door mijn collega's zijn opgeworpen. Ik heb ook gezien dat de activiteiten voor de voorbereiding van dit Renovatiepact op volle snelheid zijn. Ik ben dus hoopvol.

Vaak zien we dat mensen die zich aan de sociaal-economische onderkant van de maatschappij bevinden, vooral huurders zijn. Ze huren vaak huizen die energetisch niet efficiënt zijn. Ze betalen dus hoge facturen voor elektriciteit en gas. Het is niet eenvoudig om de eigenaars te bewegen om over te gaan tot een grondige renovatie want zij betalen niet de energierekening. Ze hebben niet de return on investment. Ze kunnen dan de huur misschien wat verhogen, maar bij een langdurig huurcontract is dat niet zo evident. Een andere vaststelling is dat volgens de regeerverklaring het de intentie is van de regering om meer panden in de private huurmarkt te krijgen. Dat is zeer belangrijk om het tekort dat er momenteel is, te verminderen. Die twee dingen moeten we aan elkaar proberen

te koppelen. U hebt met de beslissingen in verband met het schenkingsrecht een stukje vergroening ingezet en ervoor gezorgd dat de onroerende goederen sneller in de huurmarkt komen.

Ik had begrepen dat er een clause komt voor een korting op schenkingsrechten wanneer het huis voor lange termijn, negen jaar, in de verhuurmarkt wordt gezet. Die twee zaken aan elkaar gekoppeld, kunnen tegemoetkomen aan de noden die in het woononderzoek naar voren worden gebracht. Ik vrees echter dat dat te weinig is. De vraag dringt zich steeds meer op of dergelijke tax shift die u hebt doorgevoerd, zich niet verder zou moeten doorzetten in de woonfiscaliteit, net om eigenaars meer incentives te geven, misschien eerder door een fiscale stimulans dan door een subsidie, om op die manier vlotter hun huis in de huurmarkt te zetten en energiezuinig te maken. Wat zijn de mogelijkheden op dat vlak om misschien niet op korte termijn, maar toch tijdens deze regeerperiode rond de woonfiscaliteit ook naar een gelijkaardige tax shift te bewegen?

Bent u verder op de hoogte van de sociale problemen die zich vaak voordoen? Worden er op dat vlak nog extra demarches ondernomen? Dat zal misschien samen met uw collega van Wonen moeten gebeuren. De energiearmoede moet zeker worden meegenomen als belangrijk incentive bij het realiseren van het Renovatiepact.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman (CD&V): In afwachting van de gedachtewisseling rond de stand van zaken van het Renovatiepact wil ik toch even ingaan op deze vragen om uitleg.

Als je kijkt naar de laatste zes maanden ben ik van oordeel – en de collega's waarschijnlijk ook – dat er zich gelijktijdig een aantal interessante ontwikkelingen voordoen. We zitten met de grote opstart van het Renovatiepact in de werkgroepen die uit de startblokken zijn gekomen en al enig werk hebben verzet. We zitten ook met het groot woononderzoek. De studie is vóór het paasreces toegelicht door het Steunpunt Wonen. Het is een zeer interessante studie met een aantal zeer krachtige beleidsaanbevelingen die volgens mij thuishoren bij de werkgroepen van het Renovatiepact. Dan is er een zeer goede conceptnota rond de integratie van diverse attesten bij de verkoop of verhuur van een woning.

In het paasreces kwam ook het nieuws over een knip in de energiepremies, vooral wat de spouwmuur- en dakisolatie betreft. Er zouden meer dan 10.000 aanvragen minder zijn dan verleden jaar. Er zijn dus een aantal heel opvallende trajecten opgestart, met heel interessante beleidsaanbevelingen vanuit administraties. Ik hoop dat 2015 een transitiejaar wordt waarin alle info gebundeld wordt, zodat dat leidt tot één duidelijk traject voor diegenen die zouden willen verbouwen of renoveren vanaf 2016. Ik ga ervan uit dat dat uiteindelijk zal worden gekoppeld aan één grote campagne rond sensibilisering en informatie voor diegenen die in 2016 effectief van start willen gaan met renovatie of duurzaam verbouwen.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Het Vlaamse regeerakkoord stelt expliciet een topprioriteit te maken van de grondige renovatie van ons Vlaamse gebouwenbestand. Een grondige en snelle verbetering van de energieprestatie van het Vlaamse woningenbestand is nodig om op die manier het energieverbruik van de huishoudens substantieel te verminderen, maar ook om positieve gevolgen te hebben voor ons leefmilieu, de bescherming van de koopkracht van de gezinnen, de woonkwaliteit, de bevoorradingszekerheid en de strijd tegen de energiearmoede dienaangaande.

Op 16 december 2014 hebben een dertigtal stakeholderorganisaties een engagementsverklaring ondertekend om mee te werken aan het Renovatiepact. Luc Peeters zal straks de stand van zaken van de werkzaamheden van het Renovatiepact toelichten. Zij hebben zich geëngageerd om op een heel actieve en constructieve manier bij te dragen in verschillende werkgroepen om uiterlijk 30 juni 2015 – zodanig dat de politiek nadien de beslissingen kan nemen – met een concreet actieplan te komen.

Op 30 maart is door de Renovatiepactcoalitie in een eerste stuurgroepvergadering de voortgang in de werkgroepen besproken. Een eerste werkgroep zal de BEN-definitie (bijna-energieneutraal) voor een bestaande woning uitwerken. Het doel is het energieprestatieniveau vast te leggen dat op termijn door alle woningen moet kunnen worden gerealiseerd. De definitie moet ambitieus, maar natuurlijk ook wel pragmatisch en realistisch zijn. Er ligt een voorstel op tafel, waar nog niet finaal op is afgeklopt. De stakeholders zijn hierover nog aan het discussiëren en debatteren. De verwachting is dat men tegen half mei de BEN-definitie zou kunnen afronden. Hopelijk kan dat tegen half mei; het zou ten laatste in juni moeten gebeuren.

Een tweede werkgroep heeft goede actievoorbeelden, lokaal en in andere landen, geïnventariseerd. De resultaten van die werkzaamheden zouden vijftig good practices, goede actievoorbeelden, moeten zijn die in overzichtelijke fiches zullen worden gepubliceerd op de website van het Vlaams Energieagentschap en als input kunnen dienen voor de werkzaamheden van de andere werkgroepen.

Een derde werkgroep werkt aan de contouren van het geïntegreerd beleidskader voor een Renovatiepact. Het is correct dat heel wat andere beleidsvelden linken hebben met deze maatschappelijke uitdaging, denken we maar aan woonkwaliteitsbeleid, innovatiebeleid, ruimtelijke ordening, erfgoed, materialenbeleid enzovoort. De werkgroep geïntegreerd beleidskader stelt zich als doel te komen tot een inventaris van mogelijke beleidsinstrumenten in andere beleidsvelden en op verschillende beleidsniveaus die een mogelijke hefboom kunnen zijn voor het verhogen van de renovatiegraad.

Een vierde werkgroep zal acties uitwerken op het vlak van financiële ondersteuning en financiering. Daarin zit dus alles van premies, energieleningen, ESCO-financiering, een businesscase om renovatieleningen van kredietinstellingen te versterken, enzovoort.

De vijfde werkgroep zal voorstellen uitwerken voor maatschappelijk aanvaardbare verplichtingen. De voornaamste discussies gaan over de energetische eigenschappen van een woning. Daarbij wordt er gefocust op twee instrumenten: het EPC-kengetal (energieprestatiecertificaat) dat de situatie 'as is' weergeeft en het renovatieadvies. Dat is een gedetailleerd stappenplan dat nodig is om het vereiste minimale energieprestatieniveau te bereiken.

Voor dit renovatieadvies zullen wij ons baseren op het plan van professor Aelbrecht over de renovatieaudit. Ik heb op dit punt al uitleg gegeven op vragen om uitleg van de heer Gryffroy en mevrouw Taeldeman. Ook de conceptnota voor de integratie van attesten voor woningen en gebouwen bij nieuwbouw, renovatie en overdrachten wordt in dit verband mee bekeken, maar hier wordt op dit moment werk gemaakt van een studie. Het is de bedoeling om deze gegevens uit het energieprestatiecertificaat en renovatieadvies digitaal ter beschikking te stellen als een elektronisch dossier van de woning. Bij de verkoop van de woning krijgt de nieuwe eigenaar toegang tot deze gegevens.

Ten slotte werkt een laatste werkgroep een marketingplan uit voor positieve communicatie over de doelstellingen en de implementatie van het Renovatiepact. De werkzaamheden van deze werkgroep kunnen dus resulteren in een

grootschalige sensibiliseringsactie die de Vlaamse overheid samen met de betrokken sectoren opzet. Het idee om in dit marketingplan gebruik te maken van thermografische kaarten kan ook in deze werkgroep aan bod komen. Bij de inventarisatie van de goede actievoorbeelden is deze actie niet aangebracht door de betrokken organisaties. Waarschijnlijk is dit te wijten aan het feit dat de opmaak van een thermografische kaart vrij duur is. Bovendien is aanvullend dan ook een omkaderend project nodig om de thermografische gegevens correct te interpreteren.

Bepaalde lokale besturen overwegen de opmaak van een thermografische kaart. Ik heb contact opgenomen met Infrac en Eandis om na te vragen wat de interesses zijn van de lokale besturen. Uit hun antwoorden blijkt dat die vandaag vrij beperkt is. De gemeenten die dit wel al hebben overwogen, hebben vaak afgehaakt door de kostprijs. Ook het werkvolume achteraf en de communicatie aan de geïnteresseerden blijkt een bottleneck te zijn, want een kaart is natuurlijk geen statisch gegeven. Je moet ze goed interpreteren en er een goede communicatie over voeren.

Ook in dit geval gaan we met de distributienetbeheerders verder bekijken of hier een meerwaarde kan zijn voor de gemeentebesturen. Ik ben het helemaal eens met de collega's. Wanneer we in de beleidsnota en het regeerakkoord hebben gezet dat we het premiesysteem willen hervormen, dan is dat net omdat er op sommige vlakken een dalende trend was. In de beleidsnota zie je in 2012, 2013 en 2014 een dalende trend. Nu merken we wel een enorme stijging van het aantal spouwmuren. Het beeld is gemengd. Soms zien we een daling van het aantal dossiers, maar wel een stijging van de bedragen die worden gebruikt. Wij monitoren dat systematisch.

Ik verwacht de cijfers van de eerste kwartalen van dit jaar zo snel mogelijk te kunnen bekijken en te interpreteren. Die worden nu afgerond en de eerste resultaten zijn al binnen, maar ze moeten nog worden geïnterpreteerd om te zien wat er verandert. 19 procent van de daken is niet geïsoleerd, maar het aantal dossiers daalt. Er is geen logica. Het rendement op een spaarboekje is nog geen halve procent, terwijl het rendement van een dakisolatie gemakkelijk 4 tot 5 procent is met een terugverdiëntijd van een paar jaar.

Net daarom dat een van de zes werkgroepen een marketingwerkgroep is. Als heel veel mensen dit verdedigen en verkopen, dan zijn er soms stijgingen. Ik merk dat ook bij de energieleningen. Ik ben dan ook blij met het Renovatiepact, dat Luc Peeters straks zal toelichten. Er hebben veel werkgroepen en stakeholders aan deelgenomen. Het betekent dat op het moment dat de resultaten politiek worden geïmplementeerd, architecten, aannemers, Bond Beter Leefmilieu – nu doe ik oneer aan alle 27 andere organisaties die erbij betrokken zijn – betrokken zijn bij het proces en dus ook exact weten wat er is besproken.

Die komt er dus. De bedoeling is dat we met het premiesysteem komen na het afronden van het Renovatiepact. Dan kan ik snel de politieke bespreking starten, en kunnen we zo snel mogelijk overgaan naar het premiesysteem. Waar er dalingen zijn, kunnen we dat dan terug opkrikken.

In het najaar zit ik samen met minister Homans om een actieplan over energiearmoede op te stellen. Voor haar zit er een heel belangrijk luik in over sociale huisvestingsmaatschappijen. Er zijn veel moeilijke markten, maar de moeilijkste is de verhuurmarkt, die heel atypisch is. Dat is de reden waarom we heel bewust de vergroening van de schenkingsrechten hebben vereenvoudigd en heel bewust de energetische component hebben ingevoerd. We hebben er vooral voor gezorgd dat mensen die nadien verhuren in een langdurig huurcontract van negen jaar waaraan een conformiteitsattest is verbonden, in de tweede trap van de verlaging zitten.

Zo probeer ik samen met minister Homans uit te zoeken hoe we die huizen – als ze dan toch worden geschonken – bij verhuur minstens conform kunnen maken zodat ze dat conformiteitsattest hebben. De derde groep in het actieplan zijn dan de eigenaars met energiearmoede, sociale huisvestingsmaatschappijen en de verhuurmarkt.

Die drie aspecten zijn minister Homans en ik nu aan het uitwerken. In het najaar komen we dan met een plan, zodat er nog tijd is om dat in deze legislatuur uit te werken. We hebben een heel goede beslissing genomen om de energie-component aan de schenkingsrechten toe te voegen, want het is niet alleen de energiefactuur, maar ook het leefmilieu en de woonkwaliteit die er wel bij varen.

Dit antwoord overlapt met het Renovatiepact, dat straks aan bod komt, waarvoor mijn excuses. Maar ik kan niet anders, want de hervorming van die premies is gekoppeld aan het Renovatiepact. Straks zal de heer Luc Peeters hier gedetailleerd op ingaan.

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

De heer Dirk de Kort (CD&V): Minister, vertrekkende vanuit het regeerakkoord is het duidelijk dat prioriteit wordt gegeven aan de renovatie van die woningen. Dat hebt u ook uitgewerkt in uw beleidsnota. Het afsluiten van het Renovatiepact met de sector is zeer goed. Alleen was het jammer dat de sociale huisvestingssector er in het begin niet bij betrokken was. Uit het Grote Woononderzoek blijkt toch dat er bij sociale huisvestingsmaatschappijen er nog heel wat renovatiewerk moet gebeuren voor de verhoging van de kwaliteit van de woningen.

Minister, u hebt ook aangegeven dat de thermografische kaarten misschien niet de juiste manier zijn om de sensibilisering op te zetten. Ik wil mee nadenken over dit probleem. Mensen zijn wel bezig met energie als ze aan nieuwbouw doen – wat ook te maken heeft met de regelgeving – maar voor het bestaand patrimonium is het veel moeilijker de mensen bewust te maken van de inspanningen die ze beter zouden doen. Je krijgt gemakkelijk de vraag van burgers – zeker als men senior is – waarom ze hun bestaande woning nog zouden renoveren. Het is dus zoeken op welke manier we dat kunnen doen. Het is niet alleen goed voor de portemonnee van de mensen, maar ook voor het klimaat. Ik hoop dat die link naar de beleidsdomeinen Wonen en Leefmilieu elke keer mee kan worden gemaakt.

Minister, de koppeling die u hebt gemaakt tussen de schenkingsrechten en renovatie en verhuring, is goed. De maatregelen die u verder nog zult uitwerken, moeten we telkens zien in het licht van dit soort stappen in de goede richting.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

De heer Andries Gryffroy (N-VA): Gisteren had ik een gesprek met de vaste vertegenwoordiger van Oostenrijk in België. Hij stelde dat we in contact zouden moeten komen met Oostenrijkse bouwfirma's en regelgevers, want zij zijn de specialist in passief bouwen. Oostenrijk, Zwitserland, het zuiden van Duitsland en de Scandinavische landen staan ook verder in het bouwen van woningen met een betere energieprestatie.

Dan moet men zich afvragen hoe dat komt. Is het omdat ze alleen hebben gesensibiliseerd en daarover campagnes hebben gevoerd? Of is het omdat ze een ander karakter hebben dan wij? Het gaat uiteraard ook over een andere huismarkt. Iedereen hier heeft zijn eigen baksteen, maar daar heb je iemand die hopen bakstenen heeft en die verhuurt. Of ligt het aan de afdwingbaarheid? Vraag is natuurlijk hoever je kunt gaan in die afdwingbaarheid. Wanneer men bijvoorbeeld het E-peil naar beneden bijstelt, dan kunnen woningen daar

blijkbaar nog altijd aan voldoen. Architecten en aannemers gaan dan beginnen na te denken over compacter bouwen, het gebruik van meer isolatie en de toepassing van andere technieken. Door de afdwingbaarheid kan men meer maatregelen nemen. Ik weet niet welke methode daarvoor de beste is. De heer Schiltz had het over woonfiscaliteit, en dat is daar inderdaad een vorm van. Men kan de fiscaliteit zodanig aanpassen dat het voor mensen financieel aantrekkelijk wordt om daar iets mee te doen. Een veel slechtere afdwingbaarheid zou zijn dat morgen plots de gas-, elektriciteits- en fuelprijzen zouden worden verdrievoudigd. Dat is ook een afdwingbaarheid, maar die hebben we niet in de hand.

We kunnen ook werken aan de woonkwaliteitsnorm. Zo zullen woningen zonder dakisolatie vanaf 2020 een boete moeten betalen.

Ik zal nog een ander voorbeeld geven. Wie in Luxemburg een winkel opent, moet voldoen aan de strengste eisen, waardoor de technische installatie tot tweemaal duurder is dan in België. En toch investeert men daar. Toch bouwt H&M daar nog altijd een winkel. Als zij het niet doen, neemt iemand anders de markt over, en dus passen zij zich aan aan de regelgeving in Luxemburg, die nog zoveel strenger is dan in België. Dat is wat ik bedoel met afdwingbaarheid. Door uitsluitend te sensibiliseren zullen we er niet komen. Vraag is natuurlijk in welke mate in een renovatiepact waarin men een aantal voorstellen doet, er aanbevelingen zullen worden opgenomen in functie van afdwingbaarheid, eventueel in overleg met de andere ministers.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

De heer Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik zie bij de heer Gryffroy eerder de stok en bij de heer de Kort eerder de wortel. Minister, zoals ik in mijn initiële vraag aangaf, zit de fiscaliteit daar mooi tussen of kan zij beide toch verzoenen. Het spreekt voor zich dat de energienormen voortdurend moeten worden aangepast aan de evoluerende technologie. Ik heb er alle vertrouwen in dat het Renovatiepact voldoende overlegmomenten inbouwt. Ik heb de lijst gezien met alle werkgroepen en ben er dan ook heel gerust in dat dit goed komt, maar op een bepaald moment moeten we wel een tandje bij steken. Mijnheer Gryffroy, de vergelijking met Zwitserland en Duitsland is niet zo evident omdat er daar vooral nieuwbouw is terwijl wij een veel ouder patrimonium hebben dat jarenlang niet gerenoveerd is. Dat is een bijkomende moeilijkheid. Ook de grotere stedelijke clusters vormen een bijkomende uitdaging. Ik kijk uit naar de toelichting over het Renovatiepact om daar verder onze initiatieven op bot te vieren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over een mogelijke korting voor bedrijven die bijdragen aan netstabiliteit – 1880 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

De heer Andries Gryffroy (N-VA): Minister, mijn vraag behoeft geen lange inleiding. We moeten gewoon kijken naar wat men in het buitenland doet in verband met netstabiliteit. Daar geeft men bedrijven een korting op het nettatarief wanneer zij zorgen voor netstabiliteit. Dat betekent dat bepaalde bedrijven beslissen om tijdens de pieken eventueel wat af te schakelen. Vroeger bestond dat ook in onze tarifiering. Men had het bewuste uurseizoenstarief en een

vermogen dat daarin zwaar werd doorgerekend. Dat is intussen niet meer het geval, men werkt nu met puur verbruik.

We hebben een aantal technieken, zoals 'demand side'. Een aantal bedrijven passen dit toe door in te spelen op de afname tijdens de dag, enzovoort. De energie-intensieve industrie betaalt al vrij veel ten overstaan van onze buurlanden, zoals ook het Federaal Planbureau al aangaf enkele maanden geleden. Je zou een concurrentieel nadeel kunnen krijgen. Bestaan er ook bij ons maatregelen om die grootverbruikers financieel en fiscaal te ondersteunen of vrij te stellen, of kunt u zich vinden in het voorstel om de netwerkkosten voor stabiele grootverbruikers die bijdragen aan de netstabiliteit te verlagen?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Het Vlaams regeerakkoord voorziet in een aantal maatregelen voor de energie-intensieve industrie om het concurrentieel nadeel dat zou voortvloeien uit de energiekosten van deze bedrijven in vergelijking met de buurlanden, binnen de perken te houden. We hebben het instrument van de energiebeleidsovereenkomst (EBO). Verder onderzoeken we hefboomen om innovatie en energie-efficiëntieprojecten te ontwikkelen bij bedrijven. Tot 2020 voorzien we in de huidige maximale compensatieregeling voor de indirecte 'carbon leakage' met middelen uit het Klimaatfonds. Dit is noodzakelijk om de internationale competitiviteit van onze bedrijven te vrijwaren.

De energiefactuur heeft ook federale componenten, denken we maar aan de offshorebijdrage en de federale bijdrage. Het is dan ook noodzakelijk dat we samen met de federale overheid de meerkosten van gas en elektriciteit die gelden voor de industriële gebruikers in al hun componenten eenduidig vergelijken met die in andere relevante landen en regio's. Ook zal de energienorm worden ingevoerd.

Grootverbruikers zijn vooral aangesloten op het transmissienet en het plaatselijke vervoersnet en die tarieven worden op federaal niveau bepaald. Wat betreft de energie-intensieve bedrijven die aangesloten zijn op het distributienet, worden de distributienettarieven op het Vlaamse niveau bepaald. De kosten voor de ondersteuning van de groene stroom en de warmte-krachtkoppeling zijn verlaagd voor de energie-intensieve industrie door het optrekken van de vrijstellingen tot 98 procent en een kostenefficiënter ondersteuningsmechanisme. Andere mogelijke maatregelen zijn het vastleggen van een plafond en werken met een heffing die aftrekbaar is. Het is echter geen evidentie om met de nieuwe richtsnoeren rond staatssteun zomaar enkele maatregelen op te sommen. De Europese Commissie toetst de regels die de ondernemingen vrijstelt of ondersteunt aan die richtsnoeren.

Het voorstel om de netwerkkosten te verlagen voor stabiele grootverbruikers die bijdragen aan de netstabiliteit, is vanaf 1 januari 2014 van kracht in Nederland. De maatregel behelst een kortingspercentage voor grootverbruikers dat kan oplopen tot 90 procent op de kosten voor stroomtransport. Het gehanteerde kortingspercentage wordt gebaseerd op de bedrijfstijd van de bedrijven die voor de korting in aanmerking komen. De bedrijfstijd is gerelateerd aan de mate waarin de bedrijven meehelpen de stabiliteit van het net in stand te houden. Op deze manier profiteren bedrijven wanneer ze maximaal bijdragen aan netstabiliteit. Het is een voorstel dat we zullen bestuderen.

Ook in Nederland is dit een voorstel op transmissieniveau en niet op distributieniveau. Daarenboven zijn de stabiele grootverbruikers echter vooral rechtstreeks aangesloten op het transmissienet. Een verlaging van de distributiekosten heeft in dezen geen effect, en dat is eigenlijk onze bevoegdheid. Het idee is ons bekend, maar het zit eigenlijk meer op het federale niveau. We gaan het

bestuderen, we gaan bekijken wat de mogelijkheden zijn voor het distributieniveau van de energie-intensieve bedrijven die aangesloten zijn op het distributienet, en dan vooral in het licht van de staatssteunprocedures. We weten wat we meegemaakt hebben met betrekking tot de EBO's, waar de knoop nog niet volledig ontward is. Men toetst het vanuit de Europese Commissie zeer streng. Zoals reeds gesteld, is het invoeren van de vrijstelling of gunstmaatregelen sinds kort aan striktere regels inzake staatssteun onderworpen. Het is dus een dubbel probleem: er is de link met het federale niveau en het systeem zoals het in Nederland bestaat, is eigenlijk een systeem dat hier zou moeten worden toegepast op federaal niveau. Nogmaals, wij gaan bekijken of we er toch dingen kunnen uit leren voor ons beleidsniveau en dat toetsen aan wat Europa ons toelaat.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

De heer Andries Gryffroy (N-VA): Dat is duidelijk. Dat is ook wat ik graag zou hebben. We spreken bijvoorbeeld ook van slimme wijken in de toekomst. Daar zal ook in bepaalde toepassingen worden voorzien. Ik denk inderdaad dat op distributieniveau er zeker toepassingen mogelijk moeten zijn, tenzij uw raadgever u iets anders zegt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.